

Condemnatio doctrinalis libroru[m] Martini Lutheri, per quosdum Magistros nostros Louanien[ses], & Colonien[ses], facta. Responsio Lutheriana ad eande[m] condemnatione[m].

<https://hdl.handle.net/1874/428930>

9

CONDEMNATIO DOCTRINALIS
librorū Martini Lutheri, per
quosdam Magistros no-
stros Louanien, &
Coloniē, fa-

RESPONSIO
Lutheriana ad eandē
condemnationē.

Vittenbergæ, apud Melchiorem
Lottherum Iunioem, Anno
M.D.XX.

Spectabilib⁹ et praeclarissimis viris Magistris nris
Decano & facultati Theologiae Louaniē. amicis tanq̄
fratrib⁹. E. P. U. amicus & frater. A. Car. Bertusen.

Spectabiles p̄clarissimi Magri nri/amici char
rissimi: literas vras. vij. Nouembri ad me da
tas. xvi. eiusdē accepi. quib⁹ plane explicatis q̄
sit vobis erga Chm̄ affectio: et q̄s erga factissi
mam ei⁹ fidem zel⁹. Vidi errores q̄s ex diuers
sc̄ptis & tractatib⁹ Lutheri sacrae Theologiae
ingriannotatos: ad me misistis: q̄ sane tā rudes
ac palpabiles haereses mihi p̄ se ferre vident: vt ne discipul⁹ q̄dem
Theologiae/ac p̄ma ei⁹ limina ingressus: ita labi merito potuisset.
Et ex B̄ma tunc haereticū se p̄bat/q̄ paratū se p̄fiteretur ignem/ac
mortem p̄ illis s̄bire. & oēm p̄tra sapientē/haereticū esse. Taceo cās
q̄b⁹ de singulis articulis declarari posset: quē admodū haeresim p̄ri
neat: vt p̄lixitate v̄re in re nō ambigua nec nccaria Adiroz valde/q̄
hō tam manifeste/rāq̄ p̄tinacat in fide errās: & suas haereses om̄iq̄
q̄z diffidens impune errare/& alios in p̄nciosissimos errores trahere
impune suū. Vos certe b̄n ac laudabilis facit: q̄ pestiferis hominis
dogmatib⁹ (q̄zū in vobis est) obuiā iris: doctrinalis p̄demnatiōis
antidorū illis opponi do: ne illi⁹ errata etiā vos involuant: ne ve res
sū apud d̄m̄ animay: q̄ occasione perūsae ei⁹ doctrine pereūt: quē
admodū steret/nisi eiusdē doctrine falsitate ac p̄nciem censura v̄ra
ac v̄ra manifestatiōe monstraret. Iuxta illō saluatoris Qui nō
ē mecum/ḡ me est. et q̄ non colligit meū/spargit. Sed illō in p̄mis
p̄uidere debet/vt in p̄dānatione p̄ vos publicāda: nullū ver b̄ū aliē
ponat: quā ab ip̄o autore sit sc̄ptū: veluti i articulo. Circa vō satisfā
ctiōnē p̄ immutare seu mutare sc̄ptum ē imitare ius diuinū: errore
(vt credo) sc̄ptoris. q̄ si homo ne diuina q̄dē autoritate frer⁹ tollere
posset obligatiōem de iure diuino & nature or̄ā. nec vnq̄z valeret dis
p̄satio in vod/iuramentū/& alijs ex q̄cunq̄ cā relaxatiua obligatiōis
p̄tracte. Q̄d manifeste falsū est/& om̄iecclesie p̄stitutōi p̄rium. Nō
scribo nūc plura p̄pter occupatiōes maxias. det d̄ns/vt breui cū dig
natiōib⁹ v̄ris de his & alijs p̄ns lat⁹ cōferre possim. Interea m̄ non
omittā fidei laborātī succurrere/in his: q̄ istis malignis t̄pibus per
me fieri ac p̄curari poterūt. Maleāt diu felices. E. dignitates: et
me d̄no p̄cibus suis p̄medare velint. Ex Papiol. iij. Decembri
Anno. M. LXXX. XXX.

Σ.

Veris et singulis has infas iras visus
et auditus Decanus et facultas Sacrae
Theologiae vniuersalis studij Romanen-
ci: cum lycera pmedarioe Salutē. Quāuis
oēs oīno Christiani ad fidei et sacrae do-
ctrine defensionē/ **L**ibro cui nomē dederūt
et cuius sacramento ligant/ sint astricti: ad id
tū obligatiores esse pstat/ q̄s sacrae theo-
logiae p̄fessio speciali⁹ stringit. Istos ei
opz esse potētes in ope et h̄mone/ vt per sa-
era doctrinam p̄dicētes redarguāt: et p̄ domo Israel se mu-
x oppo-
nāt. **H**inc est q̄ nos huic debito p̄ virib⁹ satisfacere cupiētes. **A**n-
no supiore libzū quendā. **S.** Martini Luther: doctoris (vt dicit)
vniuersitat̄ Wittenbergen. qui p̄ma facie nob̄ visus fuit sc̄dalosus et
Libri ecclesie noxi⁹: curauim⁹/ q̄tum in nob̄ fuit: ne in nrā vniuersitas
te publice venderet. **N**ex/ cū experientia p̄perissem⁹: istud adhuc sc̄d
nō esse: sed libz et auroz eius multos h̄zē fautores/ et defensores. as-
serentes h⁹ libri doctrinā vere esse Christianā: quoz suāsu e t̄ auro-
ritate/ multi ex simpliciorib⁹ ipsum libz cupidius amplectūtur. et a
sinceritate q̄ in **L**ibro est: auertūtur. **N**isus est nob̄ necessarius: nos
strā adhibere cēsura. **I**taqz sup̄ dcm libz p̄plectentē p̄clusiones nos-
trā agunt q̄nqz cū suis declarationib⁹ et misis ad Siluestz de **P**rie-
rio: mgr̄ in sacri **P**alatij. **I**tē sermonē de poenitētia **S**ermonē de
excōmunicatiōe **S**ermonē de **I**ndulgentijs **S**ermonem de p̄pa-
ratione ad **E**ucharistiā. **I**tez **A**ndree archidiaconi propōes apo-
logeticas: et p̄ceptorū. **P**ost exactā et diligentē examinatiōem/ cō-
perim⁹: praeter insignē detractiōē philosophiae: et oīm doctorū: q̄
fuerunt ab ānis q̄dringent. etiā p̄tinere assertiōes multas falsas sc̄d
dalosas/ haereticas/ et haeresim sapiētes: cuiusmōi sunt q̄ sequunt̄
Opus bonuz oprime sc̄m est pctm̄ veniale. **I**tez/ ex eo q̄ sc̄i in om̄i
bono ope min⁹ faciunt q̄z debent: quodqz nullus sc̄oz vixit in hac vi-
ta sine pctō. p̄cludit merita sc̄oz nulla esse sup̄flua sibi: q̄ nobis ocio-
sis succurrūt: intendēs per **B** manifestū facere: q̄ merita sc̄oz nulla
sunt q̄ nobis possunt p̄municari. quin et sc̄i in illis opus h̄nt misericōdia
ignoscere. **I**dic simplf̄ dixisse nō sat erat: sed h̄ etiam addit verba
Et vt aliq̄n audax sim: ea q̄ iam dixi protestor me nō dubitare. sed
parat⁹ ignez et mortez suscipe pro illis. et haereticum asserā oēm: qui
p̄ sapuerit. **I**tē indulgentie nihil aliud sunt q̄z relatiō poene: ar-
bitrio sacerdotū/ vel canonū p̄nialium impositae quos t̄m etiā ipse sa-

setur per non vsus abolitos. **Frē** circa sacramētū poenitentie erro-
res seminat: vt q̄ sine grā dei primo remittente culpā: nec votuz res-
missionis q̄rendae homo habere potest. **Frē** haeretica est snia qua
sacramenta nouae legis gratiā iustificante dare dicuntur illis q̄ non
ponunt obicē. **Alibi** hoc etiā explicans de baptismo. **Circa** contri-
tionē istud dat consiliū. **Confessus** ante ōnia tecuz cogita qd̄ face-
res si non esset p̄ceptum confitendi. **Et** an sic etiā velles confiteri cō-
teri poenitere: q̄ si te non ita inuenis iā sciro te non ex amore iusticie
sed consuetudine ⁊ timore p̄cepti poenitere. **Item** q̄ fides qua
creditur verbū **Christi** veruz **Quodcunqz** solueri. ⁊ maḡ requiritur
in absolutōe sacramentali q̄ contritio: ⁊ ipsa sola sat̄ est quicqd̄ sit
de contritōe: **Tantum** inq̄t habes q̄tum credis. **Addens** imo esto
per impossibile: q̄ confessus non sit contritus: aut sacerdos non serio
sed ioco absoluat: si tñ credat se absolutū verissime ē absolutus. **Et**
infra d̄t **Quare** maḡ est a confitente req̄rendum an credat se absol-
ui q̄ an sit vere cōtritus. **Frē** idem expresse dicit de accessuro ad ve-
nerabile sacramētū eucharistiae in sermone de p̄paratōe ad eucha-
ristiā. **Improbat** etiā moduz examinandi consciām contra. c. **Quē**
poeni. ⁊ canonem concily generalis in. c. **Dis** vtriusqz sexus. de poe-
et re. **Circa** confessionē. **Non** sunt confitenda oīa mortalia: q̄ ipso
sibile est vt oīa mortalia cognoscas. ad impossibile autē nemo obligat̄.
Addens q̄ solum manifesta mortalia in p̄mitiua ecclesia cōfitebant̄:
Intra illud **Apostoli** **Manifesta** sunt opera carnis. **Et** de accidia
d̄t **Nescio** an sit viciū confitenduz: credo q̄ non/ q̄ est sp̄ialis defe-
ctus deo solē q̄ ⁊ solus ibi mederi potest aperiendus. **Item** alibi d̄t
Et si non sit necessariū confiteri sacerdoti: si fratrem non excusauerit
accusatum foedatū falso testimonio: oppressuz adulatōe vel detractōe
forte cōrentus q̄ tu non ea fecerit: certe corā deo arguet̄ reus tam ip̄i
silentij ⁊ male ocians linguae quae in hanc fr̄is tui necitatem tibi da-
ta est. **Circa** vero satisfactōem d̄t: q̄ nullam poenā exigit deus re-
missa culpa: quam sacerdos possit tollere vel minere: q̄ talis poe-
na secundum diuinā iusticiā debita/ nulla est: aut si aliqua sit nō po-
test ab hoīe tolli: q̄ vt inq̄t hoc esset mutare ius diuinum **Circa**
mandata dei d̄t **Deus** ligat hoīem ad impossibile: ⁊ quod diuino
p̄cepto tenemur ad non habendum fomitē peccati: quem q̄ ha-
bemus ⁊ in hac vita carere non possumus: semper peccamus. **Item**
q̄ omnes filij **Adae** sunt idolatrae: ⁊ infra **Si** hoc p̄ceptū serua-
remus nulla esset superbia. .i. nulla radix peccati nullū inīrium peti-
ac per hoc nulla peccata essent: sed pax amor. ⁊. **Addens** q̄ non in

hac vita sperandū est: ideo semper maneamus peccatores et h^o p^o p^oae
 cepti transgressores/ solo hoc sacrificio salui q^o hanc transgressionē
 non ignoram^o neq^o negamus. Itē dicit q^o v^otes morales et sciētie
 speculatiuae sunt peccata z errores in peccōibus: q^o sunt necessario
 ex corde malo z nōdum sanato per grām Et multa alia passim infē
 rit aeque vel mag^o absurda z erronea. Itēz varias p^opositōes suspe
 ctas z periculosas inducit de purgatorio At quot aie in purgatorio
 sine intermissiōe peccant: in eo qd horrent poenas z q^orun^o redēz.
 Et ad suas assertiōes erroneas cōfirmandas autoritates sacrae sc^op
 turae ad sensum perversum trahit. Similiter z verba docto^oz tam
 veterum q^o modernoz corripit ac peruertit. Propter quae cen
 semus lib^oz ipsum ac ōnes z singulos tractatus eius in q^ob^os haec
 vel hoz aliqua continentur dānandos. Ac deinde lib^oz tractatus
 doctrinalit dānamus: tanquā omunitati fidelīū nocivos: verae z sa
 ne doctrinae adūfos z de medio tollēdos cēsemus igniq^o cremādos
 z auctoz ipsuz ad renocationē z abiurationē supradictozū cogendū.
 In quoz p^omissozū veritatē testimonium praesentes literas exi^o
 de fieri: z per notariū infra sc^oprum subsignari mandauimus sigilliq^o
 antedictae nostrae facultatē Theologiae iussimus appensioe om^o
 niri. Acta fuerunt haec Louanī Leodiensis diocef: in ecclesia cole
 legiata sci Petri Louaniens: in loco capitulari inferiori ibidem
 Subanno a natiuitate D^oni. **M. LXXXIX.** Indicti
 one. vij. Mens^o Nouēbz die. vij. int. ix. z. x. hōs an^o meridie Don
 tificatus sc^ossimi in Ch^oris z d^oni n^ori: d^oni Leonis diuina p^ouiden
 tia Papae decimi Anno suo. vij.

De mādato d^onoz Decani z alioz Adgrōz n^oroz dictae
 facultatē Johannes vā Noue Notarius.

Vndēnatio facultatē Theologiae Colonien^o aduer
 sus doctrina. **S. Martini Lutheti**
 Quersis z singulis has nostras lrās vi
 suris et auditoris Decanus z facultas sa
 crae Theologiae vniuersalis studij Co
 loniensis cum syncera commendatione
 Salutem. Tametsi omnes vbilibet con
 sistentes fideles ad communis fidei de
 fensionem/ necdum cum rerum verumatiā
 cum propriae vitae dispendio teneantur:
 precipue tamen eos ad id muniti arctius

obstrictos cōstat. q̄ pro titulo professiōis: ab e delia ad id p̄ ceteris
deputati estimatur sacrae Theologiae magistri. q̄z (vt scriptura ait)
vniuscuiusq; ensis sup femur ei⁹ esse debet: prop̄ timores noctur-
nos/errores/et haereses: q̄s procurante vniūsoꝝ zizanioꝝ satore dia-
bolo: studio p̄uoꝝ/pseudoꝝ catholicōꝝ in ecclesia per tpa dormien-
tib⁹ hoibus p̄ringit pullulare. Cū itaq; ante aliq̄t hos dies/venerā-
di/eruditissimiq; dñi: Decan⁹ et facultas sacrissimae theologiae in
signis studij Louaniēn. p̄fratres nostri: fidei zelo succensi: p̄ prop̄ri-
um suū nunciū sacrae Theologiae Baccalauriū. libꝛū quendā/sub
titulo cuiusdā fratris Martini Luther impressus: ad nos transmi-
serint: experierintq; q̄ten⁹ charitatē debito: eundem libꝛū quē multo
rum Christi fidelis aures q̄uiter offendisse accepissent. q̄b̄ noua in
solita inaudita et noxia q̄dam dogmata. in fide erronea lectorib⁹ in-
gereret: plusstrare et examinare dignaremur. atq; si ita mereret: res
probationis n̄re censurā doctrinaliter adhiberem⁹. Nos tam scriis
desiderijs: iustisq; praecib⁹ p̄stratum nr̄oꝝ merito inclinati: praes-
memoratiū libꝛū. q̄dringentas et octuaginta octo paginas in se: iuxta
numex illis impressum p̄tinētes: visendum reuisendūq; nonnullis ex
gremio nr̄o magistris cōmissim⁹. Et qm̄ post illoꝝ examen talē euz
palā conperim⁹: qui q̄ ad tractat⁹ et materias p̄ fratrem Martini
Luther aeditas/atq; in lucē (vt fertur) d̄atas: varios in fide et mo-
rib⁹ errores/alienaq; a sanctis doctorib⁹ dogmata contineret. Et
speciatim/actā vitēq; aeternae meritoria/humana opa infamēt: et re-
atum eis inq̄ciat q̄ si sine culpa fieri nō possunt: sacras scripturas sc̄toꝝ
rumq; p̄m̄ sententias p̄uertens: in sensum p̄niciosum cōtorqueat.
Dñie sacramentū dogmatib⁹ perniciosis annullēt: circa contritio-
nem sc̄dalosos errores inducēdo. Circa p̄fessionem q̄ vniuersalis
ecclesiae veterē doctrinā peruersa cōsilia ingerendo D̄m satisfacti-
onem mortali culpe remissae debitā cassando: cum de⁹ (vt ait ipse)
cui mortālē culpam sp̄ etiam et meritā poenā remittat. Thesaurū in-
dulgentiar/qs nō solum ab olim patꝛ decrera: sed etiā sacra appro-
bauerunt p̄silia: ex friuolis irrationabilib⁹ fundamētis: p̄ prop̄os
in sc̄os et in sc̄oꝝ merita impias: et blasphemias pertinacit̄ annullēt
Circa poenas purgatorij et statum aiaz post hāc vitā ex vanis mo-
tibus: abhoiabiles errores disseminet vt pote q̄ in purgatorio nulla
anima quicpiā pro mortalib⁹ patiat̄: sed duntaxat p̄ venialib⁹ pa-
tiatur pc̄is: q̄ anime in purgatorio deū viciose culpabiliterq; dilige-
gant: ac sine in̄missione illic peccent. et q̄ sua sunt q̄rentes/plusquā
diuinae voluntatē impletionē: quod (vt ipse inq̄t) est p̄ charitatem

2.

omortui fere nō minus q̄ vini in statu sint merendi vitā aeternā.
Item p̄ privilegium & p̄matuz Rhomanae ecclesiae sup̄ ecclesias
caeteras p̄ orbem/erroneas assertiones ab olim p̄ haereticis p̄dem
natas/aurib⁹ L̄uifidelium refruet & ingerat. Sedē Apostolica irre
verenter palā et scādaloſe taxet. Autoritatē summi D̄ōtificis im
pudent̄ attenuet, utpote q̄ solam poenā canonicā seu arbitrariā nul
lam at̄ poenam scōm diuinā iusticiam p̄cis debitā: diuinit⁹ sibi da
ta potestate remittere possit. Cū (ut ait ipse) tales poenas remitte
re/esset diuinū ius mutare/mandatū dei irritū facere/et in deum im
pissimū adūsarium esse. Innumeraq; alia scādaloſa hys nō absimi
lia/immo ḡuora et p̄nicioſiora in se habeat. Quocirca nup̄ die mar
tis penultima mens̄ Augusti: sup̄ B̄ legitime oēs/et singuli puocati
in p̄gregatione nr̄a publica more solito: in cōuentu frat̄ p̄aedicat
oꝝ seruata & habita: matura p̄ſcularōe p̄aemissa: cōcorditer cen
sum⁹ et doctrinaliter indicauim⁹: p̄aefatū lib̄ꝝ tantis scādalis er
roꝝib⁹ haeresibusq; ab olim dānatis refertū tanq̄ p̄munitati fideli
um noxium iure de medio tollēdum: vsū et⁹ inhibēdum sup̄men
dum/et p̄ eos ad q̄s id spectare dinoscit̄/igni publice cremandū Au
toꝝem etiā et⁹ merito ad renocationē publicā p̄pellendum.
In quoz̄ om̄iꝝ robur ac fidele testimonium: hanc nr̄am sententiam per
notarium nr̄m iuratum p̄aedcō lib̄ꝝ ascribit̄: et sigilli facultatē no
stre (quēadmodū et has nr̄as literas) iussim⁹ appensione p̄muniti
Datuz et actū Coloniae Anno salutis Christianae sup̄. M. D.
XX. penultima die mens̄ Augusti.

Per me Henricum de Norda de Colonia Nota
rium publicum: Et supradicti generalis studij Coloni
ensis Bedellum iuratum.

S
Ornatissimo viro, D. Christophoro Blanco
J. A. Licentiato, suo in Christo Salutem.

Aitto ad te vir ornatissime/dānatoꝝ doctrinales Lu
theriane doctrine: nēpe Louaniē Colonienq; Theo
logos. Quoz̄ inſoelici studio si dixerō me nō moueri
magno meā conscientiā p̄fecero mendacio. Nam ea q̄
in Reuchlinum cogitauerūt: dū eedem p̄ae caeteris Aniverſita:

tes: ea sui aut t'pali hoim cui dā fato dedi aut ad summū humane p'di-
tionem qua nccē est vt/ puerbio d'r: semel insanire oēs quibus magnas
ignominia sibi pepererunt vniuersū nomen Theologicū/ summo lu-
dibrio exposuerunt/ dñibusq; vniuersitatib⁹ irrecuperabilē fidei &
autozitatē & opinionis iacturā thesaurisarunt. At postq̄ video eos
hoc malo suo non solū nihil eruditos/ sed etiam in peiora lapsos/ hoc
(sine p' refarrienda gloria siue p' excitanda maiore tragaedia) cona-
ri. vt etiā expressas diuinæ sc̄pturæ snias/ imo suas proprias dam-
nent: aliud suspicari non possuz nisi irā dei peruenisse super eos in fi-
nem: vt Apostolus de Iudæis ait. Quo timore motus tanq̄ de-
speratos & deploratos cogor miserari ob totius Christiani populi
periculum quē necesse est hos in foelices Adgrōs vbiq; habere du-
ces vite. Dicit Euangelium Chri apud Turcas non licere praedi-
cari. At si istis doctrinalibus dānatoribus/ sua fiducia & tanta arro-
gantiae bulla constiterit: quae tyrannis Turcarū poterit ei conferri?
Nam qd̄ cause quaeso afferunt in hac condēnatione mei: qui tam
densis scripturū mea munui? Aut qd̄ spirat haec dānatio nisi bul-
lam fiduciae superbissimae/ istā: Nos sumus Adgri nostri eximij
& alme vniūsitatis Theologi: qd̄ quid dixerim? Euageliū est: quicqd̄
dānauerimus haeres est. Si iste ē modus dānandi statuedi docēdi:
qn̄ extinet Euangelio & sc̄ptura tota: Louaniū aut Lotoniā imus
auditur: qd̄ Adagistri nri vel per sebrē diuinent: aut e tēplo Tur-
cae p' vtroq; testamento nouū quendā Alkoranū nobis condant?
Quis em̄ potest vel fingere qd̄ profit sc̄ptura diuina: si Adagistris
nostri sine ea loquentibus necesse est credere? Qua re mag' moueor
Antichriū aut regnare aut prope diē regnatur: dum hoīnes isti in-
cipiant se extollere super verbum dei: quando eā insanā nullus vn-
q; haereticus praesumpsit. nec eo tempore ausus fuit diabolus vt si-
ne verbo dei in Ecclesia quid moliretur: quod hodie tum Pontif-
ices tum Adagistri nostri tanta sibi tyrannide vsurpāt (sed sub no-
mine Ecclesiae scē nūc. Rhomanæ: nunc catholicae nunc repēsē-
tatiuae nunc doctrinalis) vt si quis neget: recte ab eis imo diuinit⁹
factum: mox sexcentis haereseon nominibus damnatum: vtriq; ige-
ni isti: & futuro denouent. Nec sic tamen vsq; apparent: qui sur-
gant & teneant dñm (vt Elaias ait) & vel sanguineis lachrymis haec
horrenda portenta irae diuinæ mitigent. Ego qui in Eccium Ec-
cianosq; paraueram ipetum spiritus mei: hac misera dānataq; dā-
natione mei/ sic fract⁹ mutatusq; sum: vt flere mag' libeat q̄ quicq; scribere
Iā non glorioz de lucro psecutionis. Quānas temeritates

5

arbitrabar esse quae diuina ira est. & tanta ira vt nō modo eius magnitudo & multitudo nō cognoscat. sed & pro grā et misericōdia (heu miseris h^o seculi filios Adā) pertinacissime violentissimeq; per multorum mortē & perditionē iactet celebreturq;. O merces digna ingratitude nostra. Haec tñ sic dixerī tanq̄ reuera Louaniē & Coloniē Theologoz ista sit condēnatio. tū & epistola Cardinalis Berthulsen^{is} q̄cqd id hoīs est. Nā subolet meo naso nōnulla lycophāria vt loquitur vehemēs suspitio Cardinalē hunc esse personatū. non q̄ veli Cardineo pileo tribuere aliquid alienū homini. i. veritate dei: sed quod phrasis ista quoduis aliud respiciat q̄s Cardinalē. Accedū factū scio an credendū sit vsq; Theologos esse/qui adeo desipiant/vt nec decori nec rerū nec verboꝝ vllā rationē habeant. Deinde nudis verb^{is} dānent quaecunq; sibi rū fuerit: praefertz cū certior factus sim literi inde ad me datis/non ōnium de facultate Louaniē. consentu/ istā dānationē esse natā. Ut vt se habet res respōdendū est/ac p̄mo fiducia pronounciandi Adgrīs nostrī siue veri siue personatū adimenda. ostendendūq; q̄s is opus sit firmamentū/vt credat is q̄ raro pronunciauerunt bene: frequentē autē ac fere semper pronunciauerunt male. vt desinant putare suas dānationē sūisse in materia naturali/q̄ potius in cōtingēti ac frequentē in remota fuerunt: vt & ego aliquid eoz vsurpē. Quin cū semel malus sp̄ praesumat malus iuxta iuris regulā: nusq; nunq; in nulla re credendū erit. Adgrī nostrī quibus lib. r/ quoz iudiciū constat tā a multis annis fuisse non mō inconstās & praeceps: sed & erroneū haereticū temerariū & coecū: cui nemo debeat fidere tuto nisi quē deus iratus operatōibus errorū mandet illud. In cuius reiffidē exēpla sunt innocanda.

Quōne Wilhelmus occā Scholasticoz doctoz sine dubio p̄nceps & ingeniosissim^{us}/reprobatus dānat^{us} & excomunicat^{us} extra oēs synagogas/presertim Parrisiē factus/indignissim^{us} erat tū pontificū tū Theologoz plurimoz iudicio qui legeret. At quae in p̄stantia vt dānat^{us} hodie sinant. Parrisijs & in melioribus scholis regnant: Aut quare hunc nō ad iudicant igni dānatores doctrinales: cur placet falsitas q̄ olim displicuit. An Adgrī nostrī sese non fieri a veritate aeterna sed facere veritatē pro tpe forte p̄sumunt: sicut olim Rhomani deoz colendoz arbitriū sibi arrogauerunt.

Quēde q̄t articulos schola Parrisiē damnauit: quos de nouo renouauit & p̄ verissimis defendit. Aut quis nescit in quā fabulam abierint articuli Parrisiē dicentib^{us} Anglis nō transeunt mare Italīs nec mōtes Germanis nec Rhenum: sicut brī Thome auto

ritate non exire septamonaſtica predicatorum. nec in illis ipſis ſatis tu-
ram. Quis ergo Articulos hos dānatoris Louaniēſis et Coloniaēſis
rotas ante hac errantiū non rideat: nudos inermesq; audere etiam
Albim tranſire.

Iohannis Dicitur Mirandulani Comitis Concluſiones quanto
(dei fide) tumultu dānatae ſunt: tū vt Magri noſtri eximij rectos
eſſe ſuos errores ſtatuere. Quas tū quis eſt hodie ſere q̄ non mi-
retur: niſi forte ſenes aliq̄ ſophiſte in angulo rabioſa ſilētia rodētes/
quos tū cognita veritate q̄rilibet pertinaces/ nullus doctriſialis dā-
nator cenſet haereticos temerarios fallos. nec ipſi ſimili exēplo me-
tuunt ne denno impigant in eandē veritatē.

L Laurentius Vallens p̄mirinae Eccleſiae (meo iudicio) vel reliq̄
ſcintilla vel nouus ſomes/ cui Theologorum et Pontificū non eſt ex-
tiguend⁹ viſus: q̄ vir ab h̄s etiā criminatur idoc̄tiſſimus q̄ non vno
mō indigni fuiſſent ei maculā porrigere: cū interim Chriſoſtoſi ſeu
vitra aut porius glacialia nugumēta illoꝝ libri huius op̄rata/ mera
nauſea ſit. At nunc Laurenti⁹ is eſt ⁊ q̄tridie magi ſit: cui nec Ita-
lia nec vniuerſa eccleſia multū ſeculis ſimile habuit non mō in oī diſci-
plinaz genere (quod nullus adhuc p̄ſtitit Magri noſter eximi⁹) ſed
et p̄ſtantia ⁊ zelo fidei Chriſtianae nō ficto Quid h̄ promouit: non
mō doctrinalium dānatorum ſed ⁊ autenticorum autētica dānatio niſi q̄
ſeſe irriſit et hunc magi gloriſicauit.

Poſt hos Joēs Reuchlin in quo dephēſi ſunt Theologi q̄nq;
vniuerſitatū (deo diſponente) q̄d ſapiant q̄d cernant q̄d quaerant
doctrinales dānatores. Nec obſcurum eſt Louaniēſis et Coloniaēſis
p̄ſcientia h̄ ignominiae agitaros quā ex Reuchlino acceperunt/ no-
ua hac fabula in Luthero q̄rere redēptionē glorie: vt q̄ in illo fuerūt
dānatores autēntici/ nō doctrinales tū exurentes ei⁹ libellos: nunc
re peſſime geſta nō nihil fracti: cū nec doctrinales nec autēntici mā-
ſerint ficta humilitate tūmodo doctriinales ſe ſimulant ſperātes ſe
enaſuros quoq; autēnticos. Faciunt at̄ hac crassa vaſtricia ⁊ inſolē-
citer inſtaurata gloria. vt deinceps facilius ſim acceſſurus pio ſim-
pliciq; laico dānante aut probante q̄ vniuerſi talibus Magris nris
Louaniēſis et Coloniaēſis: etiā ſigno vniuerſali in vni collecti/ perſona
liter ſimpli et materialit̄ ſupponentib⁹ ampliat̄ reſtrict̄ appellatis
expoſitis ⁊ reſolutis. Abſit a me vt eoz dānationē vel floccitaciā:
vt q̄ non ſemel tā p̄tinaces inuēti ſunt: publiciq; hoſtes veritatē ⁊ in-
noꝝ libelli exuſtoꝝes. deniq; p̄ualuit vt p̄ miam dei orta luce verita-
tis: iudeiſq; diuiniſſis acceptiſq; gētib⁹ vulgus ciuū artificū ⁊ q̄ quā

sunt a **A**grorū qz istoz studijs remotiores: recti et certi de **C**hri
 stiana re iudicet qz **T**heologi doctrinales dānatores/diuiseriqz dñs
 itez. vt nō popul⁹/popul⁹ sit **I**srael/israel nō sit: nō **T**heologi/the
 ologi sint. **P**ōtīfices/pōtīfices nō sint. sicutqz illos noie infari va
 nissimo: hos regaudere plenissima. atqz ira videm⁹ fieri ad oculum
 imo z ad tactū: nec tñ adhuc deū timēt ferree cervicis et aeree frontē

Agrī nostri erimj: popul⁹ miserabilis z lachrymis dign⁹.

Comitto h̄ **W**esaliā **S**aby **S**tapuleū: et arietē illum herentē corni
 bus in vep̄bus **E**rasinū/z multos p̄ter hos alios. **Q**uid em̄ vsq̄ na
 tum est p̄stant ingenij z eruditōis: quod non statim sit petitū ignavis
 istis facis: sicut sc̄ptuz est **E**sca ei⁹ electa. **I**re de eodē **B**ehemoth
Job. xij. **O**culi ei⁹ sicut palpebrae diluculi/ōne sublime videt. **E**t
 illud proverbiū **S**umma petit liuor.

Tam lustret h̄istorias q̄ volet et referat si potest: esse vnū aliquñ istis
Agris superatū per arma dei z doctrinā sanam: quib⁹ **P**aulus
 p̄cepit destrui munitōes z altitudines extollētes se aduersus sciam
 dei. **S**i inqz vnū possunt ostēdere/pmittā eis vt inuersa dia secta
 ca ex vna singulari inducāt vniuersale: ex vno die calido faciāt estate
 p̄cludantqz semel vicim⁹ per sc̄pturā: ergo nunqz erram⁹. etiā si inci
 piāt a **L**ocilio **C**ōstantiēsi/q̄ seculo maxie tyāmisauit autoritas in
 q̄sitorū z **A**grorū **N**unq̄ rōe vel autoritate/sed sēsu capis z opinio
 nū suaz egerūt/aut ad sumuz decreū humanit⁹ statuz: vt oibus palā
 sit/inoelices hos hoīes nō iudicio sed mera temeritate p̄cipites fer
 ri: nec offēdi falsitate sed vzi nouitate: quaz tñ postea residēre paula
 tim furore/agnoscunt z ipsi verā fuisse.

Cohannē **H**ufz z **H**ieronymū de **D**ruga: qua rōne superauerint
Cōstantiē concilio: vt taceā epistolā **P**oggi **F**lorentini: deini
 de robustissimā samam quā nec oīnes **P**ontīfices nec oēs **U**niver
 sitates sedare queant: etiā inter ipsos **A**grorū nostros priuatim
 confabulantes satis constat et conuenit.

His crep̄lis abunde mōstrari puto/q̄tō sit opus timore **A**grīs
 dānatoribus: z q̄ anxie conādum sit eis/vt iudicia dei tribilia z mis
 rabilia nō sint longe a facie eoz: quod de imp̄is scribit. p̄aefertim
 cū toties videant sese foedissime impēgisse z veritatem opp̄sisse: ne
 tandē pro sua temeritate z impietate **A**ntichristi **A**postoli censeā
 tur. **A**heementer autē admiror **L**ouanienses z **C**oloniē **T**heo
 logos: qui p̄ae omnium **U**niversitatum **T**heologis: primi semper
 in aciem temeritatis descendunt his exemplis non pude fieri z om
 nes alios homines a deo insensatos stupites iudicare: vt nō cogitent

suam inſciam & temeritatē toties deprehensam palāq; trāductam
a deo ſuiter vbiq; ſocerere: vt nullis vniu. rſitatibus q̄tumlibet par-
uis minus autoritatē & opiniōis reliquū ſit. ſed (vt dixi) ira dei haec
eſt qui caecitate et amentia eos percussit: ſicut cor Pharaonis in-
durauit & aggrauauit.

Sed ſingamus optime Chriſtophore Magi orū eximioꝝ iudicia
oīa hucusq; fuiſſe ſana integra & diuinis literis firmata. Seponamus
q; interi a cōſpectu nō inſignē fiduciam & audaciā ſeu temeritatem:
quahucusq; magi atrocitati ſum q; eruditōe & grauitate probati in-
uenti. Ad meā cauſaz venimus Vbi ſi me erraſſe deprehendiſſent
poterant duplici via/ aut Charitatis aut iuris Chriſtiani mecum
agere Charitatis erat ſi edita ſchedula populis in hunc modū per-
ſuaſiſſent. Nolite offendi fratres ſc̄ptis Lutherinis. multa diſputa-
uit/ quaedā forte acutiꝝ dixit q̄ om̄ium ſenſus capiant. habet etiā
diuina ſc̄ptura ſuos periculoſos locos: q̄tomagis hominū ſc̄ptura.
Pancinq; charitatē imo iuris naturalis regulā ſine dubio vellent a
me ſibi ſeruari in ſimili euentu: quod et facerē ego ſi iſtoꝝ ritu para-
rem nō tam doctrināz q̄ nomen alicuiꝝ publice infectari. Neq;
enim ego vllum vnq; nomināui quoties dogmata ſum infectatus.
Quare & mihi non nocuiſſent nec veritari: om̄ibus autē optie profu-
iſſent/ ſibiq; ipſis gloriā & amorē tam dei q̄ hominum obrinuiſſent.
At nunc q̄s non odiat hos Magiſtros populōꝝ q̄ alios docent ſeip-
ſos non docent/ et prouerbiū Euangelicū in ſe oſtendunt Adēdīce
cura te ipm̄ dum magi animi morbo q̄ iudicio per preceps ruunt in
preuaricationem charitatē et iur̄ naturalis. Et iuxta Euangelii/ ſe-
ſtucā in oculo meo obſeruant crabe ſua neglecta: & glurientes came-
lyz colant culicē. Quis autē ſc̄p̄ſit dixit ve vnq; tam ſincere quod
inſidijs inuidōꝝ non patuerit ad deprauatōem? Si talē ſcripturis
ſcis legendis afferant furoꝝ/ quae ſyllaba in eis nō erit haereticā?
An hoc diſcunt Magiſtri noſtri tot annis tot ſumptibus tot curi
Loniae & Coloniae/ vt in alienis libellis i genioſi fiant calūmatoꝝ
res: & vbi locus non eſt calūmie violenti deprauatoꝝ? Putas qd
& ego poſſez in eozū Dialectica Philoſophia Theologia. i. laruis
humanōꝝ phantaſmatū ſi eodē ingenio vtar vel decia parte? Aut
que irata meretrix non etiā ſuperet hac arte Magiſtros eximioſ
noſtroſ? Vnde ergo cū eozū dialectica philoſophia & Theologia ſca-
teant erroribus: imo qdā erroꝝ lerinae ſint: q̄ aequi q̄ amātes ſunt
inicez inſp̄aetes: adeo vt ipſiſſimi Ariſtotelis publici veritatē vel
ex profeſſo hoſtis ſententias q̄tumlibet Chꝝo aduerſarias: nunq;

A.

nō officiosissimo interpretamto honestent, etiā Chriſtū ante nuda
turi ad ignominia et omnia eius altaria q̄ hunc gentile aſax carnificē:
turpitudinēq; eius non penitus iſpurparent et inantrent. Et me chri
ſtianū fratrem per imprudentiā meā et alienā vim in publicū tractum
ſic tractant vt non modo nō veſtiant ſicubi nudus ſus: ſed id potius
agāt vbi oprie ſum etiā armatus et munitus denudent et turpitudi
nez meā reuelent doctrinalitatibus ſuis ſubtiliſſimis.

Haec de charitate. iam iuris via fuiſſet vt iuxta Chriſtī praeceptū
prius fratre peccantē/etiā ſi pertinaciā indicaiſſem cū ſint duodecim
horae diei: monuiſſent ſuatis literis ſicut Reuchlino fecerunt/vt
meiſus vel explicare vel emendare vel pertinaciā ponerē. Hoc ſi
ne dubio et a me ſibi fieri voluiſſent: vbi ſi non audiſſent tūz Euange
licis mandata obtemperantes/ſeciſſent que ſequunt. At nunc neq;
deū nō q; hominē veriti/audent ſeſe iactare zelo fidei i me ſerri quas
ſi poſſibile ſit credi ſpī ſcī ſuis contēptoribus adēſſe: que potius
formidare debuerunt/ ne zelū iſtū inobediētie et pccī ſibi a blaſphe
mantiſ tribui tandē non pateret. **Q**irū vero ac nouū Theo
logorū genus/nos ſumus q̄ ea quae dei ſunt curare non ante praeſu
minus/q; irritato deo in oibus ſuis praeceptis pro q̄bus tū meritis
neſcio quorū nob aureolas in coelo ipſi promittim? et magna bucca ze
lū fidei apud hoies iactamus. **D**iſſam ſacrificaturi aut aliqd lectu
ri acturi peccata conſeūt: et deū placamus veritatē dei deſenſuri.
vbi maxime opus eſt deo placato et propitio/deū irritamus imo ir
ridemus. Quare nihil mirū ſi Magiſtri iſti miſerrimi ſic me videant
tur velle curare: vt ille q̄ cum fratre e limo traheret/ alius imerſit et
ſuffocauit. Hoc more noſtra ſoecula digna ſunt: vt iuxta Adicheā
frater fratre ad mortē venetur/ et obſequium ſe praeſtare deo arbitret
q̄ contēptis p̄mu; dei praeceptis pauperē r̄heri ſuo imolarit. In hec
tā porrentoſa crimia nullus eſt zelus Louaniēſi/Coloniēſiq;. **N**ic
nullus Cardinalis Derthufenſis/ nulla Rhoma: nullus vſq; doctri
nalis dānator: ſed laudatur h̄ peccator in deſiderijs ſuis: et ipſius be
nedicit. Sed ſine iudiciū ire dei ſic vrget

Sed donemus et hanc iniuriā et iniquitatē Magiſtri noſtra. **S**an
ctiſſimus Dñs Leo P̄p̄a qd peccauit in Louaniēſes et Coloni
enſes dānatores/vt libellū ſuo noi dicatum ſuis pedibus oblatū/ſu
um iudiciū expectantē: anhelantes iſti Magiſtri e manibus eius rape
rent et ſuo ſtulto zelo ſubijcerent. An volunt occulto morſu. **S**. ſua
arguere ignauiā inſcitiae negligentie/imo impietatis in deū et Ec
cleſiam? An ſoli et p̄mi mortali in toto mundo ſunt Louaniēſes:

et *Colonienses*: *Verū* ego longe *stultissimus*: qui id *venialis peccati* licere *Magistris* nostris *eximjs* do. *trinalibus* *mroz* *Quid* hominē *pontificē* vereantur: qui *vniversis* dei *mandat* concu'catis/ in *proximū* *insaniunt*: *Sat* est si *verbotenus* & *specierentus*: deū & *pōtifice* hominē *honorēt*: & *sub* titulo *zeli* *diuina* & *humana* *ōnia* *prophanent*: *ad* *laudē* *dei* *et* *honorē* *sanctē* *sedis* *Apostolicē* & *defensio* *neim* *sacrae* *Theologiae* & *Philosophiae*.

Verū *satis* *haec* *de* *culpa* *temeritatis*: *nunc* *inscitiā* (*sapientiā* *volui* *dicere*) *videamus*.

Capitulū *primū* est *Insignē* *philosophiae* *detractio* *nē* *contineri* *in* *libris* *meis* *Vides* *hic* *zeli* *fontē*: *Nempe* *ne* *lucrū* *facultatis* *arefceret* *sine* *dubio* *toti* *libro* *vel* *multi* *parfus* *esset* *si* *hoc* *vlcus* *non* *retigissem* *Respondeo* *tñ* *Magris* *nostris* *eximjs*: *non* *Lutherū* *sed* *Lothuanenses* & *Colonienses* *esse* *detractores* *philosophiae*. *Expectas* *vt* *probē* *deā*: *Non* *oportet*. *nā* *sicut* *hi* *Theologi* *ōnia* *solū* *dicunt* *et* *ōnia* *dānant* *et* *nihil* *probant*: *ira* *verissimile* *est* *non* *passuros* *esse* *probationē* *contradictoria* *q̄* *ōmnia* *eadē* *mensura* *meriri* *volent*. *Sufficit* *enā* *hic* *mulierulaz* *more* *contradictionis* *tantū* *ver* *bis* *cōtendere*: *Est*. *Non*. *Est*. *Non* *ita*. *Non* *ira*. *Sic*. *Non* *sic*. *Nos* *erratis*. *Non* *erro*. *ne* *statuta* & *more* *Magistroz* *praenaricemur*: *tñ* *de* *fauore* & *licentiā* *dñoz* *spectabiliū* *Decanoz* *et* *Magistroz* *nostrorū* *speciali* *bus* *perita* & *obrenta* *beni* *ter* *probo* *quod* *dixi*: *Mos* *ego* *arbitroz* *philosophiae* *detractores* *esse* *nocentes* *tū* *pne* *ristum* *se* *mbus*: & *vniversae* *Ecclesie* *q̄* *hoc* *philosophiā* *appellāt*: *quod* *philosophia* *non* *est*: *et* *sub* *noie* *philosophiae* *oprimas* *adolescentiū* *animas* *suis* *foimjs* & *erroribus* *occupant* & *perdunt*: *cū* *autem* *praeter* *Aristotelē* *nihil* *tradant* (*in* *quo* *fere* *nihil* *est* *philosophiae*) *tū* *ipsum* *nunq̄* *intelligant*: *assue* *ei* *suis* *diuinationibus* *pro* *uest* *in* *er* *prationibus* *et* *tamen* *philosophos* *se* *se* *iactent*: *quid* *pos* *sunt* *in* *philosophiā* *acrius* *cōmittere*? *Quod* *si* *negent* *obijcere* *eis* *vt* *in* *testimoniu* *suae* *philosophiae* *proeemiū* *Physicoz* (*quod* *ad* *huc* *nullus* *eorū* *intellexit*) *aut* *Posteriorū* *aut* *Metaphysice* *no* *bis* *in* *praerarent* *ad* *germanū* *Aristotelis* *sensum*. *Sed* *meruo* *ne* *denuo* *coacta* *facultate* *dānent* *Luthe* *z*: *iterum* *nudis* *doctrinas* *libus* *autenticis* *ver* *bis* *dicentes* *Lutherus* *detraxit* *Magistris* *no* *stris*: *negans* *eos* *esse* *philosophos* & *proeemia* *librozum* *Aristoteles* *scire*. *Nam* *postq̄* *hanc* *artē* *apprehenderunt*: *vt* *non* *nisi* *Dam* *namus* *dicāt* *nec* *sint* *obstricri* *ad* *reddendā* *rationē*: *quo* *plurib⁹* *ego* *probauero* *eo* *plura* *illis* *dānanda* *obtulero*.

Quedatis autē fortiter **M**agistri nostri eximij **L**uthero esse notā
Philosophiam z **T**heologiam vestram: in qua non pessimo ingenio
 nec vltima socordia versatus sit plus duodeci annis: inter qz synpa-
 lestritas vestros detritus non mihi persuadebitis **P**hilosophiam esse
 garrulitatez illam de materia/motu/infinito/loco/vacuo/tempore:
 quae fere in aristotele sola discimus: talia quae nec intellectū nec as-
 lectū nec cōmunes hominū mores quicqz inuenit: tantū contentioni-
 bus serendis seruandisqz idonea. quod si maxime quid valeret: tot
 tamen opinionibus confusa sunt: vt quo quis certius aliquid sequi
 proposuerit hoc incertior feratur: z faces **E**uboicas sectetur z sero
 tandem cum **P**rotheo sibi fuisse negocium poeniteat: has procel-
 las vos philosophiā dicit **M**agistri nostri. **S**at erat **I**uuentutē
Christianā tanq̄ in barbara **A**egypto seruientē haec ideo discere:
 vt cū tyrannis suis loqui possit: non probare donec liberetur: sic ego
 adolentes instituere soleo.

Scio iā dudum mi **C**hristophore: te ridere hos egregios dānato-
 res doctrinales: z illud testinij tuum tecū murmurare **C**ū talibus
 doctoribus ausim z ego **C**ongredi. **S**ic enim soles titulares istas
Bullas nihilnō sibi arrogantes fallere. **V**erū positis salibus qbus
 indigni sunt: pro eis potius meū dole: qui sub his tyrannis ingenia
 optia p̄stituerere cogunt. **N**ā q̄ sine causis adiecta mea dānarunt nō
 est oim q̄ non dānet z rideat q̄ stinola z temeraria dānarōe non pa-
 rum probationis meis libellis adiecerunt: p̄sertim apud eos q̄ non
 penitus sunt cautes z stīpites.

Suspico tñ eos prudētissimo consilio noluisse aliqd̄ probare: aut
 rationē vltius reddere q̄ memores qd̄ promouissent **C**olonenses
 in **R**enchlin **I**uristā: z quo imperu eozū infulsissimam farraginez
 disiecessit: timuerunt ne z ipsi in cornutū et vulgatum bouem impin-
 gerent: multo atrocius saenitū cū scirent me **T**heologum: et suaz
 rum lamiatum non imperitū: mea sic munisse vt conuelli foeliciter
 posse desperarent: et tñ salua p̄manere non ferrent.

Aqz id nimij est vbi magno hiatu ordiētes epistolā suā: fastu p̄-
 qz **P**eripaterico iactat: sese esse viros sexaginta ex fortissimis **I**s-
 rabel: q̄ ambiunt lectulū **S**alomonis: quoz cuiusqz gladius super
 foemur suū propter timores nocturnos: ad quos p̄cipue pertineat:
 per sacram scripturam fidem tueri: z errores extirpare postea. vbi
 operi accingitur: et iam spectatores auidi circūspiciunt vbi nā tu-
 riter gladi⁹ foemoris **M**arilis: aut sc̄ptura sancta fulminet: audiunt.
 aliud nihil: q̄ verbū hoc p̄mae p̄ngationis **D**ānam⁹ doctrinaliter.

Trepitum scz ficulni idoli. **E**t impletū est illud Salomonis pro-
uerbiū: ventus z nubes z pluuia non sequens vir promissa non cō-
plens. Quis tā morio q̄ pueriles has **A**dgrōz ineptias nō rideat?
Melim doceri ab his **A**Dgrīs nostri eximjs. an gladius foemoris z
sc̄ptura sc̄a Louanij z Colome verso rerū ordine. idē sint/ quod ver-
bus dānamus z aduerbiū doctrinaliter

Mos ira qz cōpello **A**Dgrī nostri eximj Louani. n̄ Colonienses:
agite quod promittis/ per sacraz sc̄pturā tuemini fidē: per foemoris
gladiū pellite nocturnos timores. **C**ur promittis quod non impleat?
cur iacrat quod non prestat? **A**n distinguitis vt pmittere ad publi-
tam sc̄bedulā condēnationis: implere ad angulū secretū coacte iacul-
tatis pertineat? vtqz nocturnos timores triūphabundi publice pro-
noceris: prouocatis autē z aduentantibus tenebrosis angulū estoe-
minari peratis. **A**n illud **M**ozati vob occini placet.

Nec sic incipias: vt sc̄ptoz **C**yclicus olim

Fortunā **D**riami cantabo z nobile bellum.

Quid feret h̄ tanto dignū promissor hiatus? scz sumum ex fulgore:
non ex fumo dare lucē cogitastis. et imagine **A**Dob maior est prae-
sumptio vestra q̄z fortitudo. concipientes ardorē et parientes stipu-
lam: vt **E**saia d̄t

Tam si queras qd sit lectus Salomonis. qd fortes **I**srael. qd timor
nocturnus. qd foemur. qd ambire lectū: ea foelicitate differunt/ vt
būqz dei tractabunt. vt malles eos non minus esse muros ad disle-
rendum q̄ sunt ad sua probandū: **Q**ua em̄ eruditione fide dexte-
ritate hunc locum sc̄pture hunc aprauerunt proposito/ eadē line du-
bio mea confutassent z sua probass. ut/ id quod non ignorabant idē
oqz non audebant/ q̄tracūqz temeritate agerentur. **T**anti momen-
ti est quod **E**. clesticus ait. **S**emper praelumit seu perturbat
in conscientia.

Hi sunt **A**Dgrī nostri: hos **E**cclusus **L**ipsiae iudices rerum sacraz
vrgebat eligi alioqui non disputaturus/ quoz insc̄tiā et temerita-
tē haud ignorans non frustra cunctabar. et quid non vincat qd non um-
petret ab h̄o farine tā doctis tā prudentibus hoibus q̄ damnamus
p̄ probamus in ore hbent z aliud nihil? **S**ed iā ad reliqua p̄ ordine
veniam⁹ ea qz breuif notemus dūtaxat. ne denuo resolutōes scribe-
re sit necesse donec mea consultauerint.

Interim eoz condēnationē non aliud habituri: q̄ si nob̄ ebria mu-
lier maledixisset. **Q**uod si etiā vi et multitudine praualuerint me
viuente/ quā viam solā in me affectant: post mortē tamen vt ozūqz

9.

phiberi nō poterit quin vim mihi factā fama ferat: nec fuisse vnq̄ eb
tictum. Interim doctrinae meae fundamentū stat firmissimū: hñs
signaculum h̄ monuit dñs qui z q̄ sunt ei⁹: si ex deo est dissolui nō po
test: si ex hoie seruari nō potest: quin id vnice gaudeo dānari viuēte
me tā opera q̄s verba mea ab his / qui vi non rōe agitant. donec em̄
rōibus non vincunt z vi pugnant: conscie fiducia augent potius q̄s
terrent: z mihi mea probant robustius hac vi sua q̄s ego rōe proba
ui vnq̄. Odiat ergo vel amet q̄ volet Chrius meus viuit: z ego viuā
donec vis indocta z in scia mecum pugnat. Scitur est illud Chri
stomi: Armare se phariseos multitudine qñ se nudos esse veritate
psitent. Et rursus Adalria confundit aliquando rōne veritatis:
corrigitur vero nunq̄.

Ad idē capitulū pertinet/detractiōe oim doctoz ab annis qua
dringent/contineri in meis libellis. **H**ic Agri nostri postq̄ phi
losophi fuerūt/paulatī proficientes facti sunt iuristae: z per praescip
tione dogmatuz suoz robur ex rēporis longitudine captant: non ex
auctoritate z rōe. Dico z ego si p̄dicere alicuius dogmati/est illi de
trahere Romanenses z Colonienses esse detractores: non doctoz
q̄ ab annis quadringent fuerunt / sed Chri et Spūs sancti qui ab
aeterno fuit: e⁹ doctrinam dānant z criminant: non sec⁹ ac Faustus
Danichaeus/deū veteris testamenti.

Primo/p haeresi dānant has quatuor Propōes
Opus bonū oprimecū est peccatuz veniale.

Sancti in om̄i bono opere minus faciunt q̄s debent.

Nullus sanctoz vixit in hac vita sine peccato.

Scti indigent misericōdia dei ignoscente in operibus bonis.

Et sic dānatus est haereticus **E**saías. lxxij. dicens **E**cce tu iratus
es/z peccauimus/in ipsis fuimas. **S**emper/z saluabimur **E**t fao

cti sumus immundi **O**mnēs nos/z quasi pannus menstruatāe

Universae iusticiae nostrae. **S**ententia autē Magistroz uo
stroz probat sic **N**os sumus Agri nostri: sic volumus sic iubem⁹

sit pro rōe voluntas. **S**ed h̄ Colonienses vt subtiliores Romanē
sibus suis succenturiari praecoccupāt: soluendo oēs rōes meas prae

teritas praesentes z futuras: simul z breuiter sic **S**acras sc̄pturas

scōrumq̄ p̄m̄ snias a me perueri z in sensum perniciosuz proque
ri. **S**ic oportet Agros m̄os magistraliter: confutare haereses: et

ad sc̄pturas p̄scq̄ inductos: porrecto rostro rugatoq̄ naso autenti
ce z doctrinali dicere **T**u perueris scripturas: nos soli rē intelli
gimus. **E**t si q̄rās quō probent: mota manu silentiū auctoritatie in

dicere: dicendo satis est Diximus sentimemus nri.

Unde/siue exurant siue submergant meos libellos: id quod dixi iterum repetens dico In hac sententia me sic esse audacem: vt ignem mortis et omnia: etiam iras bestiarum istarum deo propitio sum passurus. et omnem contraria docentem pertinaciter pro haeretico habiturus: etiam si *Lonanien* et *Colonien* Synagogarum Magistri nostri ad unum omnes aliter saperent: quos et his scriptis confiteor me pro haereticis et misericordiae dei inimicis habere.

Non autem negavi unquam nos meritis et precibus sanctorum quantumlibet imperfectis iuvari: quod subdole mihi iniurere conantur miserari homines Sed quod humano arbitrio nobis possint applicari et communicari aliter: quam per virtutem fidei spei et charitatis: que est communio sanctorum a quovis sacerdote et fratre dabilis ministerio verbi non probabunt Magistri nostri: nisi his quae dicitur sunt Magistri nostri sic dixerunt. et tempore. *LLLL* annorum praescripserunt.

Secundo capitulo miseris et iam cadaverosas indulgentias ad inuenturam et robur pristinae deceptionis reuocaturi Haereticum me statuerunt: quod indulgentias relaxari dixerim poenas arbitrio duntaxat hominis et canonum statutas.

Non salua reuerentia venerabilium dominorum Magistrorum nostrorum non est seruata cautela Cardinalis Berthufenensis: qui praemonuit diligenter vt mea ad verbum religiose signarent: forte metuens quod futurum erat: vt seipsum irrideret si alia damnales conuincerentur quam ego scripisssem. *Extat* liber: nec possunt negare me hanc rem disputasse et inquisisse: nec in sermone vulgari ausus fuisse quicquam de sumere vel asserere sicut nec hodie assero. licet nec ulli Magistri nostri in unum: siue distributive siue collectivae sumpti poterunt vtram partem vel probare vel confutare: nisi ex praescriptione et usu: imo abusu quaestorum vel mitrentium eos. Proinde necesse est Haereticum hoc loco Magistri nostris significare id: quod est disputare de re primum incertissima: deinde inutili et non necessaria. *Contra Catholicum* etiam si dubites: an fides in rem sacramenti sit necessaria: et poenitentia incipiat ab amore dei. **N**ec mirum quia si philosophiae detraxissent sicut ego: ac non potius Christo aequassent: et quantum est in usu preuulissent: quomodo tam subtiliter et nouam haeresis significationem potuissent inuenire? Quis non mento hanc philosophiam suspiciat: quam ubi per grammaticam dicitur diceris et grammaticae loqui volueris: noua tibi et omnibus ignota fingenda est grammatica.

Aunt autem Concilij indulgentias esse firmatas egregij domini
 Colonienses: ideo me contra concilia locutum haereticum esse sci-
 licet ex primo Posteriorum sic loquuntur: vbi vt pro Rheronicis
 discunt sua dyalectica: ita questionem si est/ et questionem quid est
 pro eadē habent. Ego em̄ an indulgentie essent quō potui dubitare
 aut negare: vt in hoc d̄ concilia sapere/ qui tot scripti de indulgentijs.
 Aut q̄s est orbis angulus qui nō queratur se/ deceptū indulgentijs.
 tantū abest vt esse indulgentias vllus hominū: aut nesciat aut neget
 multo minus vt hinc haereticus fieri possit.

Hoc autem quæsitum est necdum inuentum quid essent aut vale-
 ant indulgentie. **N**ic debebant Magri nostri eximij philosophiae
 oculos aperire: et non tam ridicule et pueriliter ineptire in quæstio-
 ne Si est/ pro quæstione quid est. **N**ihil autē vsq̄ reperitur quid
 sint indulgentiae: nec in Concilij nec Synagogis nec Conciliabu-
 lis: nisi q̄ in isto cestrenario annorum coeptae sunt in purgatorium/
 et in coelum et infernum extendi per impudentes nebulones et ani-
 marum seductores. int̄ er quos tamen zelus Magistrorum nostro-
 rum: nullum inuenit haereticum scandalosum erroneum: etiam si totū
 mundum falleret et exhauriret errore perniciosissimo. **M**e-
 ro esse oportet haereticum etiā si error in indulgentijs sit innocuus:
 immo nullum periculum sit salutis: si nullae vsq̄ essent indulgentiae.
 adeo discretus et integer est zelus Magistrorum nostrorum/ vt deci-
 ment cyminum et anetum: iudicium autem fidem et misericordiam
 negligat. **V**erumtū veniā dandā arbitror Coloniensibus: q̄ eis de-
 fuit Cardinalis Dertbusensis: q̄ praemoneret ne id dānarent quod
 nemo dirisset: alioquin mihi et oibus ludibriū futuri.

Quid qd faciat miser. **C**hris̄ ipsa mititas et suauitas **M**arci. iij. cir-
 cusperit phariseos in ira/ cōtristatus sup caecitate cordis eorū. **E**t
 Paulus act. xvj. eodē exēplo doluit super sp̄m phythomctū puellae
 Et. xvj. **A**rhemis incitabat sp̄s eius vidēs idolatriae deditā ciui-
 tate. **Q**uid ego sex peti faciat: videns in **M**gris populorū **C**hr̄i taz
 crassas caecitate: vt nec **C**hr̄m nec **A**ristorelē nec suas saltē opinio-
 nes intelligāt/ et tractare possint nisi i captione et laqueū et confusionē
Progo vos crassos (penē effluxisset) desistite **L**utheri/ **S**uipsoz
 ana aut iudicare aut tractare. ipares estis huic rei tā in aristorele q̄
 in sacri liter. hinc copulata v̄a/ et v̄is virib⁹ materia aequā. **S**aris
 in **R**enchlino et **P**etro **R**auen et alijs ond̄stis q̄ nihil sciat et teme-
 re oia audeat. **Q**ui infirmus ē olus māducat. **N**olite vos ipos falle-
 re. **J**udiciū et p̄denario v̄a nullius iā olim fuit auctoritas et fidei.

Ciusdē caecitas et amentiae testimonia sunt quae sequuntur
Itē circa sacramentum pnie errores seminat: vt q sine grā dei pmo
remittente culpā: nec votū remissionis quaerēdae hō habere pōt
Itē haeretica est snia qua sacramenta nouae legis grām iustificans
tem dare dicunt illis q non ponunt obicem
Nos errores duos adhuc asserit nō esse errores Luther^o: nihil mo-
ratus Louaniē Schoristas / et Colonienses Thomistas .i. Pe-
lagianos: de capite proprio diuinantes: aduersus grām Christi in-
santes: et expectat cū fiducia tā consurationem qz probationem
vtriusqz Sed et ipsos cū seipsis cōmittit. Neqz em̄ inter eos ipsos
in hac re cōuenit nisi quantū Dilato et Herodi et phariseis aduersus
dominū et Christū eius.

¶ Sequitur.

Circa contritiōne istud dat conciliū Confessurus ante oia tecum
cogita: quid faceres si non esset praeeptū consistendi / et an licetiam
velles consistere: et ea quae sequuntur.

Nic Lutherus confitetur se vera dixisse etiā Magistroz nostrorū ex
imioz aurozitate: q constanter asserunt / q̄quid extra charitatez sit
peccatum esse. Nisi q Magistri nostri solo hoc noie (qz Magistri
nri sunt) licet idē alio et alio tpe et loco dānare et probare / quod mihi
haeretico nondū licuit. Nam de grā mouente et charitate distincti-
onem Magistralē: quā de cerebro suo sinxerunt: ludicro simile ar-
bitroz. cū certum sit: iusticiā (ideest legem dei) non diligi nec peti:
nisi praeeueniente Charitate.

¶ Sequitur

Improbat etiā modū examinando consciām contra. c. Que poenit-
ter: et Lanonē Concilij gñalis Dis vtriusqz sexus. de poeni. et re. 7
Rec e b Magistri nri suo promisso satisfaciunt. Gladius foemoni
et scriptura scā: quibus sexaginta fortes Israel accincti sunt: his veris
his intelligunt esse. c. Que poeniter. et. c. Dis vtriusqz sexus: iteruz
scilicet noua grāmatica doctrinaliter loquendi. Nonne lapilli aerei
fragorem audit haec talpa?

Quāto Dis vtriusqz sexus habet: vt oim peccatoz suoz faciat quis
qz confessionē. hic per oim peccatoz Magistri nri eximig intelligūt
examinationē conscientie .i. carnificinā conscientiaz: qua hucusqz
multas animas onerauerunt peccat: vt Apostolus pdixit. 9. Thir
morb. iij. Que intelligētia similis ē ei: qua idē capitulū nonnullis
irrident Dis vtriusqz sexus .i. ij solum q vtrumqz sexum habent: sex
Dermaphroditeae debent oñiam pctōz suozum facere confessionē.

Dignissima plane irrisio Canonis istius si sic eum intelligi voluissent: sicut Louanienses intelligunt. Quis enim oia peccata sua nosse potest nedum confiteri: cum scriptum sit *Delicta quis intelligit? Et* *Diere. xvij. Præui est et inscrutabile cor hominis. Et iterum idem* Non est via hominis eius. **¶** *Alit me h contineo: ne in frontes istas in-* doctissimas sophistarum inuehar: parca tamen ob timorem dei: id libere professus: si iste Canon oim peccatorum simpliciter exigeret confessionem: dandus esset vt impius et perniciosissimus. Na inde nati sunt libelli isti de modo confitendi: vbi peccata in matres filias sorores nepres et nepotes: infinitasq; alias species distincta sunt: nulla alia cura nisi vt nullum pctum omitteret in confessione: quod plane est impossibile. Nam si rigor Canonis istet: nec oblita nec ignorata peccata excepta sunt: qz dicit oim peccatorum suoz faciat confessionem. Sed de his latius in ratione confitendi.

Ogo tamen vt Magistros nostros eximios mendacj argua non improbauit examinatioem conscientiae: nec hoc poterunt probare vniq; a me factum: sed anxiam carnificinam: qua in tabulis Canonis mortifera sine constitutione siue interpretatione ad impossibile ducuntur miseri Christiani: nihil daturi promitteri dei misericordiae nisi onium peccatorum secerint confessionem: id est vt nunq; pace habeant: plusq; confidant in sua insoelicem confessionem qz dei misericordiam. **¶** *Atq; h optassem Louaniensibus meis: vt et alterum* Cardinale Berthusensem habuissent monitorum. Nam hunc vnuz solita temeritate praeterierunt: frustra monentem vt mea omnia ad verbum signarent.

¶ Nam si et caetera prosequar: hominum insoelicissimorum tum somnia mihi imposta: tum mea false intellecta: prolixior fiam qua illi mereatur: et qua pius lector ferre possit.

¶ Num dico mihi non potuisse persuaderi: vel multis Nestoribus esse Louanij et Coloniae tam crassos Theologos: qui et si in Reueliniana causa insigniter deliquerunt: mitius tamen qm in hac mea deliquerunt. Quare caeteris contemptris et ad horum exemplum aestimatis: ne libidine miscrandi videar commoveri si singula prosequar: volo receptui canere et tam Louanienses qm et Colomeses Theologos tibi optime Christophore nullo alio nomine commendare qua isto: qm multa audient et dicunt quae nec probare nec confutare vnq; poterunt. Quod genus hominum quale sit tu facile nostis: cum nullus fornix aut taberna quantumvis ebria sit: in qua non queas tales inuenire censores et iudices: nisi qm hoc opere deus nota non

bia facit iram suam: qua pueros istos et effoeminatos nobis confi-
tuit principes: sicut *Esai. ij. v. Sic merentibus peccatis nostris et*
ingratitude tandem etiã deo intolerabili.

Non erat necesse vt dicerent nudis verbis mea sibi displicere & er-
ronea videri. sciebam id fore: & in hoc ipsum passus sum edi. Nec
hoc quaesivi: vt me ad suos autores remitterent quasi mihi incog-
nitos: sed vt scripturae auctoritate aut ratione probabili sua vera et
mea falsa esse pincerent. Quae est em̄ ista (etiam suo *Aristotele*
prohibita) petitio principij/ mihi responderi per haec ipsa quae in
pugno? Non est quaestio quid didicerint audierint legerint fense-
serunt vñq̄ Sed quibus firmamentis ea muniunt. Alioqui cur et
meae sectae resisterem scilicet *Occanicae seu Modernorum*/ quam
poenitus imbibitam teneo: si verbis voluissim aut vi compesci?
Sed satis haec. Tu interim vale vir optime in *Christo*.

Wittenberge Anno domini Millesimo
Quingentesimo Vigesimo.

